

Xuuunda pizidikcilerge:	
1 cýlda . . . 5 akş.—	3 ajdan kudu
6 ajda . . . 3 akş.—	pizidişkin
3 ajda . . . 1 ak. 80.	albas

Albas polgaş yletpyr cerleringe:		Taştıkky corudar cagalgalary:	
1 cýlda . . . 8 akş.	1 cýlda . . . 10 akş.	6 ajda . . . 5 akş.	6 ajda . . . 6 akş.

Am yiede camdyk kozuunnar-
da egelep turar cutka udur eres-
tiq temissel corudar tugajnda
Cazak ceri, 1936 cýldyñ 1 ajnyñ
23 xynynde tögýlyq toktal yndyrgen.

Cazak ol toktal-pile cut-pile
temissezir cazaktyn tuskaj komi-
zin turguskan. Komistin targazy
eş POLAT, kezigynneri eşter
OJDUP, UBANGUR.

Po yiede cudap egelej pergen
cerler polza:

1. Tees-xem kozuunnun Nar-
yn, Kassyk, Tees sumlaryndan
111 paş xire mal elgen polgaş
azyrap turar oon xej.

2. Cöen-xemcik kozuunnun
Solcur sumuzundan 10 xire mal
elgen, 770 azyq maldy azyrap
turar. Ak-tutuq polgaş eske su-
mular paza cudaar şinciliq appa-
rgan.

3. Parýn-xemcik kozuunnun
Kargy, Mogen-pyren, Kara-xel,
Sagly cizekti sumlaryndan 86
paş mal elgen, azyrap turar
paza-la xej.

4. Uluq-xem kozuunnun Tus-
taq sumuzundan 60 paş mal el-
gen, azyrap turar 1.069 paş,
Xenderge sumuzundan 91 paş
mal elgen, azyrap turar 1.211
paş xire, oon ýaj Kara-tal, Caa-
xel sumular cudap egelep tur-
ar. Po polza, 1 ajnyñ medeezi
tur, oon peer oon-taa xej paş
mal elgeni cugaa cok.

Po yiede cut azyly şak-mýn-
dyq tevidenci poop kelgen tö-
leede, tus curtun arat tymenin
kol amdyraly polur maldy cut-
tan kamgalap alyp-pile Cazak
cyk-le ajttýşkyn-pile ewes, xarñ
et-xerengi talazy-pile tögýlyq
utlundurbas uzur-tuzazy arat ty-
menge kergyzyp turar tur. Cyl
teerge, cutka tavarşkan arattar-
ga, mal cemi sadap alyp-pile po-
lgaş mal cemi söerttyrynyn sar-
yqaldarñ teleeringe cazaktyn
kur xerengizinden 25.000 akşan
xalas tuzalap turar tur.

Cazak cerinden cut-pile temi-
sselge tbyşkan po akşan cut
komizinden kozuunnarnyn erge-
zinge tarady şilcidip tbyşkan
polza:

1. Tees-xem kozuununga—5770 akş
Oon iştinden 44 toon sula
sadarña 3.520
Elegesten sula söerttyrñge 2.250.
2. Cöen-xemcik — 7.730
Oon iştinden 40 toon sula
sadarña 3200
Kozuun iştine sula
söerttyrñge 930
300 toon savañ söerttyrñge 3600.

Töge-taqda xaaktaar stanzga Ky-
zyl-xorajnyñ OKTE kezigynnerinden
tbyştan xynde xaaktaar-pile paş
udur OKTE töp byrozundan şitpir-
eş, onu korum-curum jozugaar ert-
tireri-pile 4 komis tomylaan.

Myn komisterniñ ajttýşkyn-pile
1936 cýldyñ 2 ajnyñ 2 xynynde ert-
tenginiñ 9 şakta Töp koortuñ klub-
unga 48 kizi cýqlap algaş cadaq
cýskaal-pile Töge paarynda stanzga
10 şakta čede perges, oon carttyk
şakta xaakşylar xaaktaar polgaş eşky
kezi ar algaş cingulaar cer-ce cýs-
kaal-pile unyrtuvys.

Oon 11 şaktan egeleş, teere xaa-
kşylarñ tus tus kolektifter aazy-
pale kadýr taqdan uşpas padar tugajnda
margydaan egeledibis. Taqnyñ or-
ttuzundan padarynga nam şkolazy-
dan 8 kizi patkan, olardan cangys-
la kizi uşkan, eskeleri tajangys-pile
uşpajñ padýr turdular, oon iştinde
Tozu kozuun am podu paşky sur-
guulu Tuganyş tep picce ool taja-
gys cokka, şynny xevirliq caraş pa-
jaly-pile uşpajñ patty.

3. Uluq-xem kozuununga—4.300
Oon ýaj Sovtýtransportun
cerinden şaanañ 3.000
Oon iştinden 30 toon
Sula sadarynga 2.400
Kozuun iştinden
sula söerttyrñge 870
300 toon savañ
söerttyrñge 4.030
4. Parýn-xemcik — . . . 7.200
Oon iştinden 72
toon sula söerttyrñge 5.760
Kozuun iştine sula
söerttyrñge 1.440
Şuptu 28. 000

Sovtýtransportun cerinden
Uluq-xem kozuununga po 3.000
akşan xalas perip turar-pile
kadý, „Toka“ kyrekomdan
Şagaar-aryga cedir 20 toon,
Cadaanaga cedir 30 toon sula
söerttyrñge 20 maşinan kyska
xuussa iştinde xalas tuzalap tur-
ar tur.

Cazak, cutka udur podunun
po uzur-tuzalyq politiktik coru-
dulgazy arat tymenniñ iştine
pottandyrñ kyyssezi tees, pod-
unun eñ şyrak töleelerin kozu-
un pyryzyn-ce corutkan: Parýn-
xemcik-ce eş TOKA (ARN TK
targazy), Cöen-xemcik-ce eş
PAJBR-OOL (ARN TK-nyn
Organizas kildiziniñ targazy), paza
XABAQ-CAP (ARE TK targazy),
Uluq-xem-ce eş TANJA (xer-
tassyk targazy), Tees-xem-ce eş
OJDUP (Min. cöv. oralaks tar-
gazy), oon eske kozuunnar-ce
paza ol ýskaş eşter pargan.

Po eşter polza, kozuunnarnyn
töyünden egeleş, mýrñaj cutka
tavarşyp turar sumlarga cedir
Cazaktyn po uzur-tuzalyq coru-
dulgazy pottandyrñ şaan, cut-
pile temisseziriniñ argalarñ, ы-
angýja caa kandy argalar coru-
darñ şinciler kerges, ol pygy-
zyn arattarga saabyrap alytýp
peer, moon todargaj parýmdaa-
zy polza, eş TOKA, Parýn-xe-
mcik kozuunnun cudap turar
eñ şrak sumuzu polur Kargy-ce
corutkan, eş PAJBR-OOL, Cöen-
xemcik kozuunnun paza cudap
turar eñ şrak sumuzu polur So-
lcur-ce corutkan. eş OJDUP Te-
re-xel-ce corutkan. Podunun nam,
cazaanñ paşyñcylar cedip ke-
lges, şak-mýndyq todargaj pot-
tuq ajttýşkyn perip turda, uk-
tur kyyssezi arat tymenniñ
idepkeji koncuq uluq polur.

Encaarga am, pistiñ cazaabyş
podunun arat tymeniñ ekki ca-
agaj curtazyñ tees, en uluq sa-
gyş salyp turar todargaj ы-
kazyl!

Oon- taraazynda TTK kolektivinden
7 kizi cingulaan, olardan paza-la
cangys-la kizi uşkan, eskeleri tajyr
uşpajñ patkan, oon iştinde TTK-nyn
oralaar targazy eş Torlaazyk-pile Ald-
yn-ool iji tajangys cokka uşpajñ pat-
kan. Şeriqden 12 kizi cingulaan,
olarnyñ camdy caa cingular coru-
r töleede 6 kizi uşkan, 6 kizl ekki
polgan, oon iştinde nam yryynyñ
targazy Tarzaa-pile komandir Tarzaa
olar tajangys cokka uşpajñ patkan-
nar. Tipografitan Kyrgaa-pile Lama-
zaj iji cingulaaş, tajangys cokka
uşpajñ patkannar.

Oon taraazy-pile ol uşpaan
xaakşylardan 12 kizi pedik taqnyñ
paazyndan xaaktaan, olardan 6 kizi
uşkan, 6 kizi uşpaan, oon iştinden
Tuganyş-pile Torlaazyk iji, kortpajñ
koncuq cyrekki patkaş, ekki polga-
şynga temdegletken.

Mýncangaş uk ojnau 12 şakka

Oran polza, cýl pyry 50 azyq
gradus cedir soor, xar polza, ca-
mdyk cerlerge kemceel cok
caar, ыncangaş, orannyn azy-ag-
ýjnyñ kol adýr—mal azylynga
pojdustun cagagaar jadaraldar
tavarşy ertken kaaş cýldardan
peer kóstyp kelgen. Encalza-taa,
cazak polza, ana udu temissel-
ce podunun arat tymeniñ paş
udur kýjgyr, olarnyñ kyzyn
şygy evilelep, polur coguur
ajttýşkyn yndyryp, et-xerengi
talazy-pile po ýskaş tuzalap kel-
geni-pile tus curt pojdustun mýn-
dyq azylydyq corutkaryndan azy-
p tiilep kelgen. Oon parýmdaa-
zyñ mal paazyñ 34 cýlda
10,27%, 35 cýlda 14,04% eskeni
todargaj xeressilep turar tur.

Xarñ revolus murnunda, ar-
attarnyn azy-agýjnyga kandyq-taa
jadaral tavarşyp turza, orta ajt-
tyşkyn paştalga perip ыnar
koryr cybe ege-le cok turgan
polgaş xarñ jady arattar cuktun
kyrynga cok-la polzun, olar am-
dyraarñyñ ergezi-pile pistiñ
cybevişti kýlp perip corzunnar
ter, feodalдар ыncap coraan pol-
gajlar. Am polza, pistiñ cazaabyş
arat tymeni ekki caagej amdy-
ralgalyq paj şydaldyq curtta-
zyñ tees-le sagş-covaan pir mi-
nulta-taa koşkatpajñ salyp turar.

Cazaktyn ajttýşkyn-pile cut-
ka udur kemceqlerniñ kolu pol-
za: Cazaktyn temgi tuzalaan xe-
rengizl-pile kozuunnar-ce söert-
typ oktap turar mal cemin (sula,
savañny) cudaj pergen sumular-ce
cedirerñge söerttylgeler evilel-
deer, ol tugajnda cudavaan su-
mularnyn arattar tuzalaar cug-
ula. Maldyn odaryñ cöp taaryş-
tyrar polgaş par turar mal cemin
taaryştyr azyglar, oon kýrynga
nemelde cem tbyar, maldyn kaza-
xoraazyñ taaryştyrar, pagajlarñ
yzyp kazaalaar, xar ezer xerek-
selderniñ kyzyn ulgatyrtar, mal-
dyn xaldavlyq aaryqlar-pile
polgaş tajzyñ pory-pile temisse-
zir—po kemceqlerni pottandyr-
ar-pile kadý, cutka udur cazak-
tyñ uzur-tuzalyq corudulgazyñ
arattarga xanyş-pile tajlylyrlap
tanyştyrar cugula.

Redaksýdan aratkorlarga sag-
ndýrş polza, cut-pile temissel-
ge murnaks arattarñ ileredip,
olarnyn ylegerin sonnap turarlar-
ga yleger kýdyr kergyspy-şaan,
cutka udur moon songaar kan-
dyq temissel corudaryñny tuga-
jyn solun pyryzyngy pizip turu-
nar.

cedir yrgylcylees, tooşta cingulaar
cerge paza-la cýskaal-pile padý
kelge, teere cingulaar 8 kizi margy-
daa kylan. Ana 130 metir kemce-
qliq cerge, eş Keeşke 20 sekunda
mannaan, paza koortuñ Torlaazyk,
Sunduj 25 sekunda mannaan, eske-
leri 28-ten 30 sekun cedir mannap
turdur. Oon 2 şakta tarady.

Paş purungaar töleilep turar yj-
ede 55 kizi cingulaar cerge pargan
turzun teen, ana eñ idepkejlyq kel-
gen cerler polza, şeriq, nam şkolazy,
Tbyat töp koop—po cerlerden coguur
plaundan azy kelgen, eske cerler-
den cecce kelbejin pargan, ыlangýja
OKŞ kolektivinden 10 kizi kelzin
teen polza, cangys-la Ovaalan tep
ool kelgen, Tipografitan 2 kizi kelbe-
en, garastan 3 kizi kelbeen, pir ewes ol
cerlerniñ uluzu cecce kelgen polza,
moon-taa arttyk xeftyq margylda pol-
ur turgan. Bndyq polza-taa, ejynde
pargan 48 kizi koncuq curumnyq po-
lgaş eldep cýyl margylda cokka ca-
gyr ojnap turdular.

Komister: O. Sunduj, Tarzaa, Keeşke

Cöen-xemcik kozuunu Xorum-taqda kirip öörenir şkola ööre-
nikcilerin 36 cýldyñ 1 ajnyñ 15-te ada-ijezi-pile kattyşkan 1 tugaar
cöbilel xuralyndan TAR-nyn Cazak, Namýnga revolustuq iziq pa-
jyñ cedirip tur.

Manaa temdegleeribis polza, öoredilge programnyñ 60%-zun
am yiede kyyssezi aldabyş. Artkan 40%-zun kyyssezi alyp-pile
uluq corulgan salyp tur-pis.

TAR-nyn Cazak, Namýnny paşyñcylar telgerezin!

Xural prezidiymy.

Sovet-Tývanyn transporttun
garazyñnyñ ergelekci eş Udaraa
polgaş camdyk azylyşnar-pile
cugaalazyga polza, Sovet Evilel-
inde corup turar staxanofcular
şimceşkininiñ yleger argalarñ,
pistiñ curtubustun onza pajdaly-
ga taaryştyr corudup polur tugaj-
nda pottaryñny pygy xuralynga
cugaalazy toktaadyr algaş, ol
toktaalyn jozugaar camdyk eşter
Staxanofun ylegerin pottaryñ-
ny azylynda xereglep corudup
turar appargannar.

Po tugajnda eş Udaraanyn
medeeler cugaalaan polza:

1. Týva colaacc eş Seren-ool
polza, Kyzyl-pile Parýn-xemcik
arazynga paar keliri 700 kilom-
etir cerge corza coguur şagy 47
şak 45 minut polur turda, eş
Seren-ool, týva colaaccylarñ
iştinden pir tugaarda coruut
kemceen 100% kyyssetken.

2. Týva colaacc eş Serep
polza, Kyzyl-pile Taspyda xomyr-
taş uurgajnyñ arazynga paar kel-
iri-pile kadý xynde 4 kattap cor-
uur turda, 5 kattap coraan

3. Orus colaacc eş Kilin pol-
za, Cadaana-pile Kyzyl arazynga
paar keliri 520 kilometir cerge
32 şak coruur turda, 22 şakta
coraan polgaş kýbar materialyn
(benzin) pir kilometir cerge 350
gramny caryqdaar turda, 265
gram kýdyr kamnalgalyq caryq-
daan.

4. Cunerof polza, Kyzyl-pile
Parýn kozuunga paar keliri 700
kilometir cerge coruuru 47 şak
45 minut turda, 31 şak iştinde
coraan.

5. Zyrjauof polza, Kyzyl-pile
Turan polgaş Kyzyl-pile Cadaana
arazynga paar keliri şuptu 680
kilometir cerge 40 şak 15 minut
coruur turda, 26 şak 30 minut-
ta coraan.

Po eşterniñ şak mýndyq yle-
gerliq azyldap turar coruut polza,
cazak, namnyñ ajttýşkyn kyys-
sedip, ыlangýja Sovet Evilelin-
de janyş pyry cerlerde telgerep
turar staxanof şimceşkinini, pistiñ
cirtubuska şak mýncandy coru-
udup polur tur tep azyldyñ ekki
ylegerin kergyzyp turar ol tur.

Eş Seren-ooldun medeeler cu-
gaalaan polza: „Men 35 cýldyñ
maj ajda kirges, colaaccylar tu-

Eş Seren-ool

zalaksyş poop azyldap coraaş,
koryp öörenip corupturdum. Oon
eleen yr polganda, „Fort“ tep
cybe cydyrer uluq cýssaan xyl-
eep algaş, podum tuskaj colaac-
cylar turar apparydm, oon „Zis“
tep cybe cydyrer koncuq uluq
cýssaan xyleedip peerge, onu
colaaccylar turdum. En paştaj
kizi öörenmeende colaaccylar
koncuq perge polza-taa, kizi po-
du kýzyr öörenip, texnik arga-
zyñ pile-peerge, cer-cerniñ oruk
pajdalyga taaryştyr, tyrgen
corudar polgaş kýbar cýyldy
kamnaar argazyñ öörenip kelir-
le cybe tur. Mýncangaş men se-
elgy yiede azyldap turar eş Kilin
polgaş eske eşterniñ ylegeri-pile
normamny (cizeemni) azyr kyys-
settim. Moon songaar-taa texnik-
ke ekki mergezi ööreneş, ce-
dilgeliq azyldarymny kýzyrtur-
men“ tep cugaalap olurdu.

Cer-le myn eşter-pile cugaala-
zyga polza, tuskaj öjlyq, cizek
şaktyq corup turar uluska polza,
camdyk cerlerge paarga, eş şaan-
da corudar cybezin peletkebes
polgaş ekkelen cybeni xyleep
alajyn saadadyr cýylder par
polur tur tep medeeler turdular.

Moon songaar myn eşterniñ
xomudap medeeler turgan cýyl-
deriñ xomudatpas tugajnda,
Sovtýtransportun paştar ceri,
coguur cerler-pile cugaalazy tur-
gaş taaryştyr peer polgaş şak
mýndyq şalyptyq azylda şaptyk
polu-peer cýylderni cok kýlp,
şak mýndyq şalyptyq azyldy
ulam kalbarttyr cugala. X.

Pii-xem kozuunnun Taspy
sumuzunda kirip öörenir şolan-
ey öörenikcilerin ada-ijezi-pile,
xamaatty con kattyşkan 90 olu-
ukuluq 1 tugaar cöbilel xural-
yn po cýldyñ 1 ajnyñ 8-te kýl-
gan.

Myn xuralga şkola ergelekci-
zi eş Torzudan öoredilgeniñ uzur-
tuzazyñ tajlylyrlap iletkeniñ ol-
urgan xej condan koncuq paj-

ylap turdu.
Öörenikcilerin ada-ijelerind-
en uruq-taryñnyñ eldep cýyl
xandyrgazyñ 100% peletkep
peer-pis tep todargaj pottuq san-
aldaryñ pergleen.

Xural soonda „Calyx-haja“ tep
koncuq solun şii yngen. Myn
şini olurgannardan koncuq mag-
adap, pajlyrlap kerdiler.

Caş-ool.

Nam, areve kezigynneri polit. piliot- liot, pizik-piliktio polur uzurluot

(ARN TK Sьrьdьbьşkьn kildizinin targazь eş Tovarıştajnьn cyyly).

TARN TK 4 tugaar plenumun ajttьbьşkьnnarьn xerek kьrьnga poltuq aзыl-pile kyyssediringe eñ sugula xolbagdaşkan ajttьbьşkьn polza, nam, areve kezigynnerini polit. polvaazьralьn, pizik-piliktio ьryledir. Ыncanganьn tьleezinde, kezigyn pyryzy anaa-la olurvajьn, turgustungan sьrьdьbьşkьn pьlgymneringe, pizikke ььrenirini pьlgymneringe paza kirip ььrenir şkolalarga podunun idepkeji soruunmurnadьr turgaş, anaa paгьp ььrenir, polit. polvaazьralьn polgaş pizik-piliktio poor alьrьnga kьzьp oraldaşьr polgaş, kezigyn kizi pyryzy yrgylcy nom tepterni, solunnarьn nomcuр pilip alьn turar. Paza ol pilgen cyylyн engiн massaga tamcьdьp şьn-pile pildingir kьldьr tajьbьrlar peeringe kazaп kajь-taa ьjde pelen negeldeliq turar.

Nam kezigynneri pizikke ььrenirini kadьzь-pile podunun polit. piliн ьryledir tugajьnda nam, cazaktьn ajttьbьşkьn saazьrьn yrgylcy tanьzьp, oon хань utkazьn pirde-piree cok pilip alьr xerek-tio, paza telegejini polgaş eñ ьlangьja Tьvanьn nasional revoluzunun xьreziniн teor, praktigin ььrenir alьrьngь oraldaşьr uzurluq, paza nam kezigynneri podunun niitti polvaazьralьn kezede ьryledir, eñ ьlangьja sanpodalgaga ekkі ььrenir eves-pe ter cugula sorulganь pilze coguур tur.

Po sьglettingen sorulganь parьmdalaşь, nam organizastarьnьn kol-la pilip alьr cyyly polza, am par sьrьdьbьşkьn polgaş pizik pьlgymneriniн aзыlьn tьnzьdьp, oon ььredilge şьnarьn pedider, paza ьnda ььrenir turarlarnьn pilişkinin sajьradьp, yrgylcylediringe sugula-cugula tiriq ajttьbьşkьndьn perip turar, podunun udurtulgaзыn ol-ce pьzьdьp kьryndьrer xerek-tio.

Sumularda turgustungan pьlgymnerni ol cerde turar ARN-ьn yurnyn targazь polgaş yurnyn prezidium kezigynneri şuut харьblaar, paza ol pьlgymnerge pakşьlaar idepkejiqlerni

tus tus nam komitterinden pa-dьlap pergen turar polgaş харьn nam kozkomunun prezidium kezigynnerinden camdьk cerlerde turgustungan sьrьdьbьşkьn pьlgymneringe paгьp, oon aзыlьn ajttьp perip, tiriq udurtulgaзыn corudar polgaş cer-le moonson-gaar uk pьlgymneriniн aзыlьn хьnap, tus tus sьrьdьbьşkьn cerleriniн aзыlь kajь xire corup turarьnьn tugajьnda tuskaj išetkьderin tьnnar, coguур saazьrьn perip turarьn nam organizastarь utpas uzurluq.

Sumularda nam sьrьdьbьşkьnnarьn pьlgymneringe kicceel-dep corudar cyylderiniн kol utkazьn 1 ajьnь 25-tiн xunynde yngen 8 (509) tugaarьlq „Şьn“ solunga pizeen-men. Am po pizeen cyylym polza, kolduunda xooraş, pydyrylge cerlerinde nam sьrьdьbьşkьnnarьnga хamaarьzьr, Kozuunnarьn ter cerleringe polgaş kyrekonomnarga paza alьn uurgajlarьnga uk ььredilgeni corudarda, TAR-ьn 8 tugaar Uluq xuralьnьn toktaalьn pirde-piree cok tanьzьp kicceel-dep, anaa xerek nom polza, „Ulustun 8 tugaar Uluq xuralьnьn toktaalь“ ter tepterniн iştiple tanьzьp, onu nomcuur. TARN TK 4 tugaar plenumun toktaaldarь-pile tanьzarьn parьmdalaşь, kezeeckі sьrьdьbьşkьn pьlgymneringe kaaş kicceel corudup, uk toktaaldarьn ььrenir. Komunistij Internasionalьn 7 tugaar kongreziniн toktaalь-pile tanьzьrьnьn tugajьnda ARN TK-ьn prezidiumyn 1935 cьldьn 9 ajьnь 28-tiн xunynde yndьr-gen toktaalьn xerek kьrьnga potandьrьp turgaş, uk kongrestin ajttьbьşkьnnarьn ььrenirini ulam tьnzьdьp, moonmurnunda „Şьn“ solunga pizip yndьrьp turgan cyylderni aзыglar nomcuur xerek-tio. Nam, areve kezigynnerin pizikke ььredir coruk koncuq cugula polurunun tьleezinde, turgustungan pьlgymnerge pizikke ььreniriniн kicceelin jaap-la corudar.

(Ulanсьzь sьelgy solunda).

Pistin kyrekonomu pošta talazь-pile cugulaga kьrze coguур

Şagaan-aryqьnьn Aryq-zyyunde „Хемcik-ool“ kyrekonom polza, kyryneniн eleen uluq pydyrylge ceri poor tьeede, coguур cerlerden kandьq-taa tyrgen sugula telegram, pizik, cagaа polgaş ьşke-taa cyylder хьп pyry cьgam yrgylcy pošta tamcьp keep turar, oon ьnaj tus cerniн aзыlьn, alьn хaarlarьnьn хь sagaaп paralgaşь par polgaş.

Po cyylderni Saattь-xooraşda pošta ceri, ekonomga cedirip per-vejin cьp alьn cьdar, ьnda хьa-şь ekonomdan pargan kiziler tavazьr polza, alьr-la, tavazьspas polza, kandьq-taa tyrgen sugula cybelerden egeleeş şьptu-la kaaş-taa aj poorсьdar, cizeeleer-ge, men Kьzьl-xooraşga turgaş, 1 ajьnь 2 хunynde mьn kyrekonom-ce talaşьq telegram corut-kan-men. OI telegramьn mьn ajьnь 7-niн xunynde, Saattь-xooraşda pošta ceringe kelgeş, podum tedir хyleep alьm. Po cyge mьnсаar saadaп coor ter ergelekizinden ajttьrarmьga, „Slerniн kyrekonomdan kizi kel-ween-ijin-anar“ ter epşespes харь perdi.

Cer-le kyrekonomu cugulaga kьryp, pizik, telegram polgaş cagaп solunnarьn poştadan tuskaj

cedirtip turarь cugula tur. Caң-gьs pistiн kyrekonom-taa eves, kozuun tьvynьn uluzunun cagьl-gaзыn polgaş pizik, cagaazyп pošta ceri podu cedirip perip turar polgaş. Ystynde ьşkaş mьndьq turar polza, cer-le polbas.

„Хемcik-ool“ kyrekonomunьn direktoru SANCAA.

588 paaş nemeşken

Paгьp-хемcik kozuununuн Ka-ra-xel sumuzunuн arattarьnьn malyньn ьзыp turarь:

MALDAŇ ADB	34 cьl	35 cьl	Өşkeni
Cьlğь mal	90	104	14
Nek mal	232	308	75
Xoj mal	1.287	1643	356
Өşky mal	493	635	142
Şьptu	2.102	2.690	588

588 paaş maldь sangьs cьlda nemeş ьstyryp alьnь cedіşkin-iq tur. Am moon songaar moon-taa artьk ьstyryp polza coguур. **Araptan.**

SSRE-niң kamgalanьr kьzy ulam pьzьp turar

Mьndaa cookta, еrten ajda, Sov-et Sosialistij Respublikterniн Eбиле-liniң (SSRE) Picce xuralьnьn 2 tugaar sessizi polganьn solunga pizeen pol-gaj.

Uk sessige SSRE-niң erengej sajь-dь eş Molotof iştikki, taştьkьnnьn pajdalyн išetken. Ыlangьja German-pile Japonnuң ezeergekterinden SSRE-ge xaldaar ter turarьn onzalap cug-aalaп.

Germanьnьn faşis cazaanьn paaşьn Gittler ter ideget „Meen temisselim“ ter nom pizeeş, oozun saja-saja ke-zek kьldьr yndьrgeş, German curt-tunda taradьp turar. OI nomunda cyy teenil tize, хамьkьnnьn murnunda mur-nuу cykten cerler ezelep alьr-pis, ol cerler teerge, orus curtu polgaş orus-ka cagьrtkan kyryneler ol polur cy-ve,—ter egele aзыdь-pile pizeen tu-rur turar. OI tugajьn eş Molotof en-ir cьlьn SSRE-niң 7 tugaar Uluq xu-ralьnga - la sagьndьrьp cugaalaп. Germanьnьn cazaа anaa kandьq-taa харьp perveen, anaa-la ьt cok еrtti-rip-kaan. Oozun kьerge, German ol podalgazьn salbaanь ol tur. Oon хereccizin Eş Voroşilofьn oralakcьzь, Sovet Eбилелиniң marşalь eş Tux-acefskij todargaj cugaalaп. Cyl tize, Germanьnьn faşisteri polza, tajьn pe-letkelin uju-cьdьn cok, kalcaalь-pile kьlьp, Japon-pile tuskaj tajьn kereezin cookta carьp, SSRE-ni iji taladan хelberler emeqler tizip, ol tugajьnda Polşanь paza tьrtьp kiirip alьn turar tur. OI tugajьn cugaala-argа, Germanьnьn faşisteri polza SSRE-ce pis cyge xaldaar-pis, SSRE-pile Germanьnьn kьzьgaarь tuduş eves, aravьsta ьşke kyryneler par polgaş ter megelep turar tur. Olarnьn oozu cyge mege tize, şaanda telegejiniн uluq tajьnь poor turgan şaгда Ger-man Franzь ususka xaldaarda, Fran-zь-pile tuduş kьzьgaarьlq cerinden xaldaavajьn, харьп ьşke Belgi ter ul-ustu tamcьp ьtkeş, Franzьga xaldap caalazьp turgan. Am polza, paza ol argavьştь хeregleer-pis ter turar, ьncangaş, German faşister SSRE-ge xaldaarda, SSRE-pile tuduş kьzьgaar-lyq Polşa cergeji kyrynelerni tam-cьp ьtkeş, xaldaarьn peletkep turarь mьşьnaj ilergej. Ыncangaş, German Polşanь kьgydyр xotpalap, podunun aajьnga kiirip ap turar tur.

Uk tajьnga peletkenir teeş, Germa-nьn faşisteri German curtun Evrop-tuң orttuzundan mьşьnaj şeriq paar-anь kьlьp alьn tur ter eş Molotof cugaalaп. Tajьn peletkelin kurgaq cer, agaар, suq kьrьnda corudup tur-ar. Cizeeleerге, 50 aзыq zavotta uz-ar-paзыn kьlьp yndьrьp turar, uzar-paзыn хerekselin peletkep turar zav-ottar kaaş on-şaa, uzar-paзыn хьrtty-zyн kьlьp turar zavottar 20 aзыq, uzar-paзыn ar coruур cyzyn-paazyн narьn cerpek хerekseldi 20 xire za-vot kьlьp turar. Pir ajda 300 yger-poo kьlьp yndьrьp turar, udabas 500-ty yndьrer appaar. Ajda 200 ta-nka kьlьp turar. Xerentten tajьn yndьrgeş, хьj şeriin tyrgen cedirerige temir oruk polgaş cьccaan oruun ko-ncuq taarьştьrьp ap turar. Şeriqge хeregleer cьccaanь 150 mьn tur. Cьccaan-pile tyrgen şeriq tazyр koncuq polvaazyн tas oruktarnь emge-coktu kьlьp turar. Talaj kьrьnga caalazьp cerseen paza kancaar-taa aaj-cok pe-letkep turar. Cizeeleerге, suqnuң kьrь-pile polgaş iştiple coruур tajьn paroxottarь emge cокtu turguzup kьlьp ap turar, şeriiniн sanьn 12 kor-pus, 36 divizi kьlьp ter aзыldap tur-ar.

Japonnuң imperialisteri paza-la SSRE-niң kьzьgaarьn-ce xaldaarьn peletkep turar tur ter eş Molotof cugaalaп. Pot-podubuska xaldaşpas ter kereeden aravьsta carьp alьl ter SSRE sanal yndьrgeş, Japon ьnavaan tur. Харьп tangaar-la SSRE-niң kьzьgaarьn ьder, tangaar-la cөnge tilep turar. Tajьnga peletkenir turarьnьn хereccizi polza, Japonnuң kyryzdediniн 60 хuuzun tajьn pe-letkelinge kiirip turar. 1931 cьl-pile 1935 cьldь temejlerге, uzar-paзыn tuduşkununga kiirer akşazь 5 tapk-ьt ьşken, camdьk yger-poo cerseen-ge yndьreri 3 tapkьr, şel yger-pooz-un kьlьrьnga yndьreri 10 tapkьrdьn aзыq ьşken polgaş oon-taa ьşke. Ja-ponnuң şeriqleri Moolduң polgaş Si-birniң cemin cip ььrenmeen cyve te-leede, olarnь ol cemge ььredir ter suq pizip turarlar.

SSRE-ge xaldaarьnьn evin podaaş, Japon polza, Mancuurnu, Kьdattьn songu mozularьn ezelep ap, Mool Araf Respublikti paza ezelep alьrьn kьzep turar. Ыlangьja Mancuурda te-

mir-oruktu koncuq-la turguzup turar. Onu turguzup turarьnьn хereе polza, et-caazaпga tuzalьq polzun teeş, Ыncap turar cyve eves, харьп SSRE-niң cөen talazьnga xaldaarьnьn evin po-daaş turguzup turar tur. Cizeeleerге, 1932 cьlda Japonnar Mancuур curtlu-nga 280 kilometir temir-oruk tutkan, 1933 cьlda—500 kilometirni, 1934 cьl-da—900 kilometirni, еrten 1935 cьl-da—1200 kilometirni tutkan. Paza mu-azyq kilometir temir-oruktu am-taa tutpu-şaan turar. Paza suq kьrьnga coruур tajьn cerseen caartьp, ulam kьr-kьrьnga nemeş turguzup turar.

Cyveniң pajdaly mьndьq polgan cyve teleeде, SSRE tajьn kyzyves po-lza-taa, „cөen-taa, paгьn-taa kьzь-gaarnьn tugajьnda kamgalanьqьn хereen coguур-pile pedider uzurluq-pis“ ter eş Molotof cugaalaп polgaş paza oran kamgalanьnga po cьlьn yndьrer akşanь kьgydedir cugula ter cugaalaarga, SSRE-niң pygy Picce Xuralь anaa koncuq-la pajьrlap,tur-gan tur. Ыncangaş SSRE-niң oran kamgalanь ulam pьzьdar talazь-pile eleen кемceqler ap turar. Oran kam-galaarьnga kyryzdetten yndьrьp pe-er akşanь 1935 cьlda 8,2 miliart akşa turganьndan 1936 cьlda 14,8 miliart (miliart teerge, 1000 kattap sajanь Ыnca teer) cedirer teen. Ertken cьl-ьn SSRE-niң Kьzьl-şeriiniң saп 900.000 kizi turganьndan am po cьl ьn 1.300.000 kizi cedir kьgydetken Mool murnunda SSRE-niң şerini 74 хuuzu tebiskeer divizizi ter ty-turup ььrenir şeriq turgan, cyk-ь 26 хuuzа каадьr divizizi ter yndeziн şeriq turgan polza, am eş Stalinniң sanalьn parьmdalaşь, 77 хuuzun yndeziн каадьr şeriq kьlğaş, cyk-ь 23 хuuzun tebiskeer şeri kьlğan tur. Onu cyge Ыncangan tize, SSRE-ge tajьznarьn хerentten xaldap keep pol-za, onu ojtur şavarda şeriqniн pelen turarьn ulgattьrар teeş Ыncangan tur.

Oon ьnaj SSRE-niң kurgaq cerlep, agaarlap, suqlar coruур şeriq kyzy-taa koncuq pьzьp, Kьzьl-şeriqniң texnik pili, politkь-kultur, amьdьral pajdaly ulam-na ьrylep turar tur.

Ыncangaş, SSRE-ge kьm-taa, kazaп-taa хajьlq xolun kьdyрьp xaldap ke-lze, SSRE-niң Uluq Kьzьl-şeri cer-le tilep yneri picci-taa tadagalzaa cok. SSRE-ce xaldaannarьnьn şoru. **Şьn.**

Romen Rollannьn tereen хьn- ynden tura 70 хar-xarlaanь

Franzь ulustun uluq nom cogaal-cьzь Romen Rollannьn tereen хьn-ynden tura 70 хar хarlaanьnьn oju janvar ajьnь 20-de kyysselgen. Sov-etin kalbьk хьj tymeni, Sovet Eбилелиniн uluq-uluq pydyrylge cerleri-niң aзыlьnnarьndan caa tajьn polgaş faşizmге eres soruqtuq, maadьrlyq udurlanьkьnnьn Sovetter curtunun pьzьrьmьsьlq ezi Romen Rollanга iziq pajьr cedirgen. Kьzьl tuktuq „Krasnьj treugolnik“ ter zavottuң staxanofcularьndan pizeeni polza—ep t ajьndьn kamgalaar, kulturьn kьdyr-eriniң хereе teeş, faşizm polgaş caa tajьnga udur maadьrlyq temisselci polur—ergim Romen Rollan Slerge pajьrьbьş cedirip tur-pis ter pizeen. Staxanof şimceşkininiң pir paaş-taan idepkejizi odun temdek хавьj-

aalyq eş Smetanin ter kizi podunun pajьrьnda pizeeni polza—ergim Ro-men Rollan, Slerniң adьnarnь, pygy telegejiniн aзыlьn tymeniнiң ada curtu—Sovet Eбилелиniң aзыlьn tym-eni тоozа pilir. Ep-tajьndьnьn şьpсь temisselcizi Slerniң cogaatkan koncuq ekkі cogaaldarьn polza, kizi-terel-gettege erge-cok cugula. Slerniң tereen-хьynьrden peer 70 хar хar-laanьnarnьn uzurunda Slerge pajьrla-вь-şaan, Slerniң кадырьnьn polgaş am-taa yr coraaşь, yrelіq aзыldarьn pydyryeriniн kьzep tur-men.

G. Dimitrof, M. Gorkij Moskvanyң teatьrlarь uran cogaalьlarь kifferi polgaş Sovet Eбилелиniң rajlar, moz-ular, respublikterniң organizastarь Romen Rollanга pajьrlar cedirgileen.

(SETA).

Cut poluru cajlaş cok poldu

Pii-xem kozuununuң Өek su-muzunuң tebiskeerinde 1 ajьnь 26-dan 27-ge cedir хar caqgaş 2 karyş mogur sөem cedirip ka-qdь. Camdьk Xel-şibьl, Aa-sөet teen ьşkaş tajga kьdьbь cerlerde 3 karyş 2 iliq cetken.

Tus sumunuң arattarьnьn sig-eni koncuq evesş artkan polgaş camdьk ulustun malyньn cemі ystyp turar. Oon angьda malyнь-ьn ьdek-cьdьbьn, kazaа-xoraazь-ьn cьlьqlar kьlğanь cetpestiң хараazь-pile ьlangьjь 7-9-10 tu-gaар arvanьnarnьn maly cudar ьlyp egeleen polgaş kodur aaryq paza telgereen.

OI arvanьnarnьn pygy maly 1035 paaş, oon iştinden aзыral-da turar maldar 338 paaş 35 cьl-da peletkeen sigeni 10.525 puut turgan polza, am 36 cьldьn 1 aj-

ьnь 23-ke cedir artkanь 4744 puut.

Moon ap kьerge, peletkeen si-genin cөvь-pile aзыqlaanь toda-rgaj pildiner tur.

Mьn arvanьnarnьn curtunda хar 3 karyş cedip turda, arvan targalarь sumu ceringe medeezin perveen poor tur.

Mьncangaş, ol arvanьnarnьn mьndьq pajdalyн kьrgeş, sumu er-geleer cerden 4 kezek cerde eş-ter Sotpa, Pajьr, Sarьq-ool, On-gar-ool olarnь cutka udur pottuq aзыl corudarь-pile харьşsalgalьq poldurup tomujlaп.

Olar maldьn pakşьtaanьnga cer ezip, araj şьraktarьn cuga хarьlq cerler-ce odarladьp, uk aзыlьn 1 ajьnь 29-tan egelep aзыldaj perdi.

PXK Nam komizi Pajьr.

Kьdattьn Kьzьl şeriiniң cedilgelіq tepşilge

Angli parlalgaзыnьn medeglep t arь polza, Xo-Lun-pile Sjaо-ke t kiziler paaştar komandьlaп Kьda tьq Kьzьl şeri Gujzou mozuu tьvь poor—Gujan хоoraşga cookşu-lar cedip olurarnьn хараazь-pile, mьn хоoraşnьn pajdaly koncuq per-gedep turar. Gujan хоoraşdan 50-ne kilometir cerde turar, Gujdiн ter хоoraşnь Kьzьl şeriqler ezelep alьr ter turar. Tus хоoraşnьn pygy con-un polgaş şeriin хоoraşnьn tolgandьr ongu şiee polgaş kamgalanьr coru-dulgalarnь tyrgeni-pile cerpek kьlьrьnga mobilizastanь. Caalazьrьnga pygy-le caalap şьdaar şeriqlerni cor-dupkan. Kьdattьn Kьzьl şeri-pile kargьs talazьnьn şeriqleri tulcup ca-alazьp turar polza-taa, Kьdattьn kьzьl şeri ulam tepşip şьdaarьn tada-galzaar cyve cok. **(SETA.)**

Cьr-cerde pьry ьlyrьp turarь

Pii-xem kozuununuң Sesserliq sumuzu Arakcaa, Tanzьn olar pir pьryny poolap ьlyrды, pir pьry-ny kakpalap ьlyrдыlyr.

Sumu targazь TAMBAА.

Paгьp-хемcik kozuununuң Ajangattь sumuzunuң 9 tugaar arvanьnьn Orus-ool-pile Хаваa-syryn olar 2 pьryny ajlap ьl-ьrдыler. **ŞьBRAP.**

Paгьp-хемcik kozuununuң Kargь sumuzunda 11 tugaar ar-vanьnьn хamaattьzь Kodur-paaş-tyq-pile Lama olar 35 cьldьn 11 ajda yş pьry хorannap ьlyrды.

Mьn eşterni teere pьry ьlyrg-en ter kьrgeş, TTK-ьnьn toktaalь jozugaar coguур ьrtteeniң kьrьn-га 15 akşa nemeş şannadьbьs. Po ьşkaş maldьn хoralyq taj-зынь aş-pьryny kam-xajьra cok-ka хьdьp kьraalьnar.

Kargьda TONDAR.

Pygy telegejnin azylyyn tymen xereezennneriniñ komunistiñ xyny—Marttyñ 8-ke

Кызыл-хоорай хереезеннериниñ хуралы

1936 сыдын 1 айна 30 хун-
унде Кызыл-хоорайныñ pygy curt-
takcъ xereezennneriniñ kalwak xu-
ralъ polgan.

Ol xuraldyn prezidiymunge xe-
reezenneriniñ ynak paaſtynsъzъ
eſ Tanjanъ paaſtatkaſ, eleen xej
xereezennneri songuvu-ſaan, xu-
raldyn xundylyq prezidiymunge
cazak, namnyñ paaſtynsъlarъ
eſter: Cyrmit-taſъ, Toka,
Xemcik-ool olarnъ songaan
Xural prezidiymunyn stolunga y-
nak paaſtynsъlarъ morlar un-
yp kelirge, olurgannardan kan-
caar-taa aa-cok adъſ caskap, xyl-
dyq muzuk-pile ylar yrlatkan-
nyñ soonda, turup jozulaaſ ura-
lap turdu.

Oon uk xural podunyn azy-
lyñ egeleen. Anaa Kultur ministe-
riniñ saſydy eſ T. Sedip-ool ert-
tem kultur polgaſ arыq-siliq curt-
taarъnyñ tugajynda iletkel kyldъ.
Eſ T. Sedip-ool podunyn sely-
nge, Tъvanъ xereezennneri 1921
syldyn murnunda taſtъkky, iſtik-
kiniñ ezeergek kargъs idegette-
ringe kaaſ tapkыr tarladъp, azyq
covalan koryp coraaſ, Oktabr
revoluziynun acъſъzъ-pile 1921 sy-
lda erge ſoleezin xolunga tutkaſ,

am 14 syl ojun erttip, 15 syldyn
ojunga uzurazyр tep tur-pis tep
cugaaladъ.

Tъvanъ xereezennneri cazak,
namnyñ paaſtalgazъ-pile po ara-
zъnda eleen cediſkinnerni cedip
alğan, cyl teerge, erttem kultur,
ulustun azyl-agъjыnda, ыlangъja
cazak, namnyñ xarъſſalgalъq az-
ында 17 kizi kirzip turar, py-
gy-le azyl albanda turar xereez-
enner 300 kizi, xereezennneriniñ
pizik piliri 30%. Moon ap ke-
erge, koncuq pajyrlancыq tur
tidi.

Oon-pile kadъ moon songaar
cyny kыlъ coguurun cugaala-
ny polza, ыlangъja xoorajda curt-
takcъ xereezennner pizikke, xoojlu
tyrymge, polit. pilige polgaſ
cyzyn-paazyñ massalyq ojunnar-
ga ekki ooreniri cugula.

Oon angъda tарааныр pelym-
nerge kirer, xlep pъzъrарыnga
oorenir, pottarъn aarъqdan kam-
galaar, arыq-ſever curttaarъn o-
renir, uruqlarъn jaſlaga kultur-
luq azyraar. Po pygyny oorenir
algaſ, xoorajnyñ xereezennneri,
kodeen xereezennneringe yleger
cizeen kergyzer uzurluq.

Ыncangaſ sovet xamaattылары-
nyñ xereezennneri-pile xarъlzaazyñ
ekki pъzъdp, olarnыñ ylegerin
alъr ton cugula tep cugaalaſ,
eſ T. Sedip-ool selyñ tondyrer-
ge, xuralga olurgannardan adъſ
caskap pajyrlap turdular.

Oon tараazy-pile Ministerler
cъvileliniñ targazъ ynak paaſt-
ynsъzъ eſ Cyrmit-taſъ sely algaſ,
cazak polgaſ ARN TK-nyñ mur-
nundan pajyр cedirerge, tiñmiti-
q adъſ caskap, nasionaldъn y-
larъn yrladъp turdu. Ыncangaſ
xundylyq paaſtynsъzъ eſ
Cyrmit-taſъnyñ piske pergen ajtly-
ſkыnyñ pajyrlap xyleep aldъvъs.

Xural tараan soonda koncuq
solun ojun polgan. Uk ojunnyn
xundylyq paaſtynsъzъ Cyrmit-
taſъ paaſtaſ, paaſtynsъlarъvъs-
pile kadъ korydъvъs. Po ojun ty-
nekkiniñ 12 ſakta taradъ.

Xereezennneriniñ po xuralъ po-
lza, anaa pir eelceq-pile cыlgan
xural eves, xarъn xereezennneriniñ
ekki xyny—Mart 8-ke uktuſtur
cыqlыp turar koncuq peletkeldiq
xural tur.

Xer. TOLBAKKAJ.

Xereezennner anpaſkыnda kirzip tur

Tozu kozuunynyn Uluq-taq su-
muzu 2 tugaar arvannыñ xamaat-
tъzъ xereezen eſ Kyzenek, 35
syldyn kyzyunynde tiñneeſ 140
tiñ olyrdu. Paza myn arvan xe-
reezen Tolgajvan 24 tiñ olyrg-
en.

Moon murnunda Tozunyn xe-
reezen conu annaar tiñneeſ xama-
an cok, feodal-teokrat idege-
tterniñ kargъs surttaalыnga alъp
coraan polgaj. Am polza, cazak,

namnyñ ajtlyſkыnyñ jozugaar ar-
tъnda-la annap amdъraar app-
arganъ tъkka-la ooryncyq tur.
Sumu sekreteri Serembil.

Xereezen Tolzanmaa idepkejlilq paſkыlap tur

Parъn-xemcik kozuunynyn
Kop-scek sumuzunda pizik pely-
myn 17 kezек cerde turgusk-
an. Ol pelymnerniñ en teerezi

polza, Aleak-paazynda 1 tugaar
pelym polur, ыnda 42 kizi o-
renir turar polgaſ paſkыzъ xe-
reezen Tolzanmaa koncuq idepke-
jlilq paſkыlap turar.

Olarnыñ oorenir turar cyy'deri
polza: tъva pizik, san-podalga,
ulus-tore—mъndъq 3 cyyldy ek-
ki ooreniri-pile tus sumuda 2-3
tugaar pelymnerniñ pile 3 ajga ce-
dir margыldaſ salъp algannar.

Кызыл оq ergelekci KYDEREK.

Кызыл-хоорайныñ kultur turuzun saſъbradъlylynar

(Egezi № 10 (511) solunda)

14. Кызыл-хоорайныñ ſъjыq tebiſk-
eeriniñ iſtinde curttap turar azyl-agъj
organizastarъ polgaſ xuu curttak-
cыlar cыl pyryde malyñq polgaſ se-
ortlylge xerengi xerekſelinden cogu-
ur undyryq tadъvъrарn xavъrtтыr, paza
ol cyylderin coguur ej ſaanda pyry-
tkedip alъr xerektiq.

15. Xoorajnyñ ſъjыq tebiſkeerinde
tuduq turar kemceqlilq ceriniñ tyre-
ezin cыl pyryde teleerler polza: Azyl-
agъj organizastarъ polgaſ xuu curt-
akcыlar polur. Olar cer tyreezin tyrt-
ыp xavъrар tyrymyn jozugaar cogu-
ur-pile ej ſaanda xooraj azyl-agъjы-
nyñ ceringe telep peer uzurluq.

16. Xoorajnyñ ſъjыq tebiſkeerinde
tuduq turar kemceqlilq cerni ediler
turalar, podunga xamaarъzъ oran-
paſъnyñ canъn polgaſ ſel kudumcu-
zun arыq-ſever turguzar. ſel kudumcu-
zun niitti curumun jozugaar
tuduq turgan kemceqlilq cerin xerim
kazaa-pile xandъrар.

17. Kъm pi kizi, azy azyl-agъj
organizastarъ podunga xamaarъzъ ſel
kudumcuzun, eeler turgan paſъnyñ
canъn pok-sak-pile cydedip turar po-
lgaſ arыq-ſeverniñ saſъvъas polza, 10-
dan 50 akſaga cedir torgap ſiitpi-ſa-
an, ol pok-saſъn 2 xonuk iſtinde aſ-
tadъr appaar.

Cer-le komunal azyl-agъjыnyñ oran-
paſъnynda curttap turalar komunal
azyl-agъjыnyñ ceringe saſъvъajъp,
curttap olurgan paſъnyñ iſtin, taſ-
tъn arыq-ſever turguzup, xyn pyryn-
yñ aſtalgaſъn corudar uzurluq.

18. Xoorajnyñ pygy organizastarъ
polgaſ xuu curttakcъ conu, oert ajъly-
pile paaſ udur temissel corudar.
Am yjede seremcilelibis koſkak, oert
ſerininge pottuq tuzalazъp turaſvъs
koncuq cetpes, ыndъq polza-taa, Ky-
зыл-хоорайныñ oert kamgalal kyzyn
ap kerge, ыndъq-la pelen oertke
oran-paſъn perves xire kyſtyq turar
tur.

19. Sovъtъrannъn cerinden oert
ſerininge kыbar suq perves, kaaſ cer-
ge caryldazъp turgas picceni araj
tep alъr, ol pergen kыbar suu arыq
eves, 50 xuuzy kerosin xoluktuq
pagaj kыppas cybe polur, paza oert
ooryer maſinalarga onza xerektiq
artъk xerekſel teerge, cer-le perves

cyylder kыjъ xej turgan polgaſ am-
taa par tur.

20. Alvan cerleriniñ ot ottular kizi-
leri ot ottularda ej ſaanda cыldъ so-
oktu keryp turgas taarъſtyr ottulur
pilves, kam xajъra cokka-la ej ſak
cok ot uzudar, camdъk ot ottularlar
suugunu kъzъdyr ottulur alğan olur-
ar, cok polza, ot ottulur ejyn erttir-
geſ soop kalgan ton suuguga kem-
ceq cok ot uzudar, oon oert unup
polur.

Po tugajynda azyl-agъj organizas-
tarъnyñ ergelekileri seremcilel salъp
turaſ sula, ol ыkaſ oert ajъly-pile
udur temisseldi koſkatpas tugajynda
ot ottular kizizinge paaſtalgа perip
turaſ koſkak. Moon songaar oert
ajъly-pile paaſ udur temissel coru-
dar polgaſ xъr yngen oertty cok k-
lyrарыnga pelen turar.

21. Кызыл-хоорайныñ ſel kudumcu-
zun cыskaal curumnuq, turgas pajdal-
dъq caraſ xooraj poldurar teleede,
ſel kudumcularga, janъzъ pygy cyzyn-
paazyñ caraſ caſ ыjaſ tarъr, xooraj-
nyñ pogaanzъdp xandъrар tugajynda
ertken 1935 syldyn 10 ajda Cazak
cerinden todargaj ſiitpir ajtтыr und-
yrgen.

Camdъk organizastar, amdъgaſ ce-
dir podunyn xamaarъzъ ſel kudumcu-
larynga ыjaſ tarъp albaan, ыjaſ tarъ-
lgazъn corudar tep, Cazak cerinden
undyrgen toktaaldъ kyyssetpejin tur-
ar polgaſ ыjaſ tarъr azyldъ toovajъn
turaſ ol tur. Po 1936 syldyn maj
ajnyñ pettinde ыjaſtyñ tarъlgazъn ja-
ar-la tooskan turar.

Tarъp kaan ыjaſty kamgalaar (kaz-
aalaar, sugarar tyrymyn texnik arg-
azyñ ſъn corudar) polgaſ po tugaj-
ыnda xooraj azyl-agъjыnyñ ergeleer
ceri-pile xolbaalъq turar uzurluq. Po
xuussanъn iſtinde azyl-agъj organizas-
tarъ polgaſ xuu curttakcыlar podun-
yn canъnga xamaarъzъ kemceqlilq
ceringe ыjaſtyñ tarъlgazъn kyyssetp-
een turar polza, 25-ten 50 akſaga cedir
torgap ſiitpi-ſaан, uk ыjaſty coguur
sanъ-pile tarъdar.

22. Tuduq salъvъrарыnda nasional ka-
adъr pъzaſcыlar koncuq xovar turar
polgaſ tep cerde parъk cok turar tur,
kedee kozuun cerlerinde tuduq sep-
telgede pъzaſnap turar tъva azyl-
cыnnarnыñ tuskaj erttem texni koncuq

kudu polgaſ tuduq septelgeniñ can-
gъs oertte cizeen kemceq jozugaar
taarъſtyrар ſъdъvas, tuduqnuq narъn
argazyñ pilves.

Am tuduq salъvъrарыnyñ moon song-
aar salъp turar kol sorulgalар polza:
a) Kedee kozuun, sumularda par
turaſ pъzaſcы arattarnы tuduqnuq caa
arga texniinge ooredip alъr cugula.
b) Pecke (uluq suugu) talazъ-pile
erttemniq tuduq kaadъrларn tuskaj
peletkep alъr.

c) ſtukadur erttemniq tuduq kaa-
dъr peletkep alъr coruk cugula poop
turaſ polgaſ moon-pile kadъ puduk-
cular peletkep alъr.

d) Uluq, picce paſъnyñ kыrъn
temir-pile ſъvay erttemniq tuduq ka-
adъr peletkep alъr.
Moon songaar tep polgaſ kedee
cerlerde pygy azyl-agъj organizastarъ,
pydyrylge cerleri polgaſ kozuunnar-
nyñ tep cerleri tuduq septelgee na-
sional pъzaſcыларn kalvaa-pile xere-
gleerinden angъda, olarnыñ ugaan
mederelin tuduqnuq caa arga texni-
pile saſъbradъp, nasional kaadъr pъ-
zaſcыларn peletkep alъrарыñ ſъngъ
oraldazъp cugula.

Am moon songaar komunal azyl-
agъjыnyñ ceri, tuduq septelge-ce so-
rulga salъp, oran-paſъnyñ cedipſes
turaſn cok kыbr, azyl-cыn, alvan
xaakcыларnyñ oran-suurun xandъrар
tugajynda coguur kemceqlerni coru-
dar.

Xoorajnyñ azyl-agъj organizastarъ
po xynden egeleeſ, podunyn azyl-cыn,
alvan xaakcыларn tus pyry oran pa-
zyñ-pile xandъrар tugajynda ertte-
tere coguur arga kemceqlerni ar, po-
dunyn xerengizi-pile tuduq septelge-
ni kalvartтыr corudarnыñ oraldazъp
xerek.

Am po xynden egeleeſ, azyl-agъj
organizastarъnyñ azyl-agъjыnyñ
ergelekileri oran-paſъnyñ ajtтыrарыñ
komunal azyl-agъjыnyñ ergeleer ceri-
pile yze cugaalazъp ar turar polgaſ
teedi cerlerniñ setkil-saſъzyñ covadъ-
p cary kыbr coruktarnыñ cok kыbr.
Moon songaar pygy kyzyvъs salъp
turgas, Кызыл-хоорайныñ kulturluq sa-
ſъbradъp, azyl-cыn, alvan xaakcыларnyñ
kulturluq curttalgazъn xandъrарыnar.

Xoorajnyñ komunal azyl-agъj ceriniñ targazъ Seren.

Ylegerliq stanzыnyñ ylegerliq xovuzu

Cadaanada K/a „CYRMIT-TAZъ“
tep ylegerliq stanzыnynda, Yleger xo-
vuzu tep cer par. Oon uzur-tuzazyñ
camdъk eſ-oerler pilves turar cada-
vas. Ol polza, stanzыnyñ pir yleger-
liq ceri ol polur.

Ol cerde pygy telegejnyñ 12 janъzъ
pyry curttarъnyñ janъzъ pyry tараa-
larnыñ ekkep tarъp turar. Ol tараa-
larnыñ pistin curttubuska tarъp turaſnыñ
ыdъzuru polza, agaar-pojduska taarъ-
zъp yneri ekki-pe, pagaj-pe tep cyv-
eni ſincilevi-ſaan, polbaazyradъp tur-
ar.

Ol cyyl pyry tараalar polgaſ ogo-
rottarnыñ (nogaalarnыñ) saſъbratkasъ,
oon azyk-yrezin arat conga kergyzyр tur-
ar. Oon ylegerin kergyzerde, san-
tynyn kыbydedip corudar eves, oon

azaalgazъn kandyq janъzъ saſъbradъr-
ыl tep cyveni polgaſ ыlangъja caskъ,
tarъlganъ ej-ſa a n d a tarъp ege-
leer, sugadъn taarъſtyrар, cerniñ xanъ-
zъn 8-10-12-den 16-18 santimetir ce-
dir andarar. Paza tараaga xora cedir-
erler-pile eres temissezir, tараanъn
arazъndan yngen caſpan-sigen-pile
temissezir.

Yleger xovuzunyn moon songaar
salъr sorulgaſ polza: tараa kulturlarъ-
nyñ am-taa ekki eſtyrар kalvartтыr,
oon ſъnarъn saſъbradъr. Ergim arat
condan tileerim polza, Yleger xovu-
zunyn arga texniinge oorenir, tus-tus
curttap turar cerleringe oon yleger
in kalvartтыr toncugula tur.

Yleger xovuzunyn texnik cizi T. Saſъq-ool.

Yſ ajda ooredilge tynneli

Xaraal aldъn uurgajynda picce
piziktly uluq ulustun kirip oer-
enir ſkolazyñ 35 syldyn 10 ajnъn
4-ten egelep azytkan. Myn ſkola,
kicceelin 36 syldyn 1 ajnъn 1-ge
cedir yrgylcylep oerenir kelgen 2
cyyl ertteminiñ ſъnarъn ыlgар kerge: Tyl
pizilke koncuq ekki—9, anaa ekki
—16, orttumak—18, adak—4,
sanga koncuq ekki—8, anaa ek-

ki—14, orttumak—17, adak—8.

Ystynde 47 kiziniñ po kыska
xuussaa iſtinde oorengenin ap
kerge, eleen cediſkinniq oer-
engen tep polur, ыndъq polza-
taa, ſъnar talazъ-pile am-taa cet-
pes. Monu cedip alъrарыnga 1936
syldyn 5 ajda adak tep sannъ
cok kыbr alъr-pis.

ſkola paſkыzъ TEBEREK.

Sadъp alъſkыnnыñ

Tandъ kozkoovunyn 35 syldyn
turguzunda sadъp alğan cyyl-
deriniñ kolun kergyzerge; nek—
52, cыlgъ—25, xoj—86, oſky—
32, tiñ—3964, pery—9, kyzen—
5, as—37, torlaa—495 (eſ), tyk—
507 kil, sarcaq—313 kil. 5 gram.

Ystynde sannardan ap kerge,
sadъp alъſkыnnыñ azyly er-
engejinde cygeer ertken polza-
taa, cetpes cyylder xej. Ol cet-
pesterni 36 sylda turguspazyñ
oraldazъp-pis.

Kozkoop targazъ S. Fenja.

Eſ-oorynyñ kulturunga tuzalap tur

Kaa-xem kozuunynyn Tere-xel
sumnzunda kыzer kыzyл oq erg-
elekci eſ Segve polza, tus su-
munyn en ыrak Palъkыq tep ce-
rde curttap turar arat conga pa-
rlalgaſn azyk tuzazyñ ekki tanъ-
ſtyrары-ſaan, ol cerniñ xamaattъzъ
3 xereezen eſterge, cazaktъn
„Byletenin“ cagъp alъrар teesъ,
4 akſa 50 kыp tuzaladъ.

Kulturluq tuza kergyſken eſ
Segvege pajyrlavъ ſaan, eſtin pe-
rgen tuzazyñ ſъn cыp azyglар
alъrарыñ xyleenir tur-pis.

NAQIBЫN.

ſancъ majgъnynyñ sadъp alъſkыnyñ

Cөөn-xemcik kozuunynyn ſancъda majgъnynyñ 35 syldyn se-
oely 4 tugaar kvartalыnda olyk sadъp alъſkыnyñ moon adaanga
kergyzerge:

SADЪP ALЪſKЫNNЫN ADЪ	sadъp alъr teen plans	kyysſedip alğans	azyr kyysſe-dip alğans
Tiñ	4317	4620	317
Pery	11	1	—
Tilgi	3	5	2
As	30	19	—
Kyzen	3	3	—
Torlaa	1500	2670	1170
An eedi kil-pile	125	143	18
Piece mal kezi	80	81	1
Mъjstъq mal	6	4	—
Cыlgъ mal	1	—	—
Xoj mal	16	57	41
Oſky mal	63	39	—

Po sannardan kerge, olyk sadъp alğans eleen cediſkinniq tur.
Ыndъq-taa polza, oon iſtinde pery, as polgaſ oon-taa oſkelerni
sadъp ar turar cetpes tur.

Moon songaar sadъp alъr cyylderniñ ſuptuzun kyysſediringe
pottuq azyl corudar.

Yur targazъ CINMIT.

Majgъn sadъynda TUKKAR.

Cyldym azylga calga, aragaa idekpejlilq

Moon murnunda oert ſeriiniñ
targazъ turgan Cyldym, xomyr-
taſ uurgajynga pir cыlda azyl-
daar poop Tъva taq yletpyrynyn
ceri-pile keree carъp algaſ, pistin
Xomyr-taſ uurgajynga kel-
geſ kaaſ xonukta elen-tendin
turup-turup, am paza-la kыbr
turgan azylyñ een kaqgaſ araga-
lap turup pergen.

Cyldym, tus uurgajnyñ cerin-
ge yndezin kaadъr poop pajtты-
gaj, xarъn ſoncaan xaldadъp tu-
rar, cyl teerge, azyl ſaſъynda anaa
azyldap turgan azyl-cыnnarnыñ
ederttip algaſ, Kara-xaak tep cer-

ge 2-3 xonukta aragalap coruur,
oon kelgeſ, pir kaaſ xongaſ Ky-
зыl-ce kaaſ azyl-cыnnыñ ederttip ap-
pargaſ paza aragalap cыdp peer.
Cyldymyn po coruun paaſtaar
cerinden cugaalaarga, toovas pol-
gaſ xarъn udur temissezir, mo-
gattыnar azyrар.

Eſ Cyldym, seensorulgaſ pol-
za, yndezin kaadъr polur teen
polgaj-sen, ol sorulgaſnыñ uttur-
tarыnga kыbr poop? Moon son-
gaar po coruunyn kaqgaſ, yletpyr
ceriniñ azylyñ saſъbradъr kы-
zъp kыp.

ARATKOR.

Кызылда кидис идик кылыр cerniң азылы

Кызыл-хоорайда кидис идик кылыр cer 1935 сыдын 9 айдан egelee, kустыкыс евилелден сан-хөө талазы-pile паşкалань, tuskaj pot-olulga, carylgañy polgan. Po arazьnda 36 сыдын 1 ајга cedir podunyn tygy-pile 1019 eñ idikti kылыр yndyrgeñ.

Анаа kirgen tyk 1597 kil. 8 gram. Moon şuptu ertteen poda-arga 15.179 akşa 10 көр. polgan.

Өске тоора cagьqlar-pile 457 eñ idik kыlgan. Анаа kirgen tyk 824 kil. 5 gram. Ооң өртtee 4947 akşa polgan.

Kidis kылыр-pile 109 kil. tyk xeregleen. Ооң өртtee 163 akşa 50 көр. polgan. Sangьs kvar-talda 20.289 akşa 60 көр. polur. Moon ap көerge, kidis idik kылыр cerniң азылы murukkuзun-dan saзьrap turar tur.

Po cedişkinni cedip алгань-пың pir kol cыdagaань polza, tus cerniң camдык азылыларь ть-вазаан polgaş yndyrer kiirer cyulderni şьñ cөvy-pile aзыглаa-ныңдан polur tur. blangьja 34

сыда myн cerge тьва kizi cөk турган polza, am 35 сыдан peer 6 тьва kizi азылдап турар.

Тьва азылы еñterniң iñtinde en iderkejiq өөrenip turar kizi polza, Paғын-xemcik козууну As-кь-парлык сумузу Oncak-ool polur. Ol eñ polza, азылдап kirgeş 13-le xongaş, ergi mergezeen азылыңнар-pile pir төмеј, kыlgan cybezi koncuq şьnarlyq appar-gan.

Moon-pile kadь, өөrenip tu-rar surukcu eñ-өөrler eñ Oncak-oolduñ ylegeri-pile азылың tex-nik mergezilgezin көдыrer coruk en cugula tur.

Мыңcangaş, көdee polgaş хоо-rajnьñ conunga idegeerim polza, pistiң po kidis idik kылыр cer-pile хань харьлаадан тургузup, kidis idik cagьp кыдырарьñ poda-an ulus, pottarьñnagar, tygyn pe-letkep алгаş kelgeş, kыşkь cылыq idikti кыдырарь ap turunar tep kыжьr tur-men.

Kidis idik kылыр cerniң ergelekci MANDьT.

Каа-хемде солун cagьlgazь

Каа-хем козуунунун 36 сы-дын 1 ајнъñ 25-тиң хуныңge ce-

dir cagьp алган солуннарьññ 3 tugaar tynneli.

CAGьLGALAR ATTARь	Cagьlganьñ хуussalarь			Şuptu tynь
	1 cы	6 ај	3 ај	
„Şьñ“ solun	110	90	12	212
„Areve şьñ“	51	51	17	158
„Byleten“	69	18	—	87
„Xostuq arat“	138	64	—	202

Am yjede tus козуунун cagьp алган pygy cagьpьññ sanь 559 poor турарь eleeñ cedişkin tep sanaaş, ооң кьыңga am-taa

solun cagьdp альr tugaјьnda, arat massanьñ орттuzunga yrgьlcynyn тајьлырьlyq азылың cor-udup turar-pis.

KXX nam komizi Tyger.

Adak tep sannь cөk kылы

Pii-xem козуунунун Eerbek сумузунда 5-6 tugaar арваннар-ның хамааттыларь 31 kizi, 35 сы-дын 10 ајнъñ 23-te kezeekki cы-рьдыşkыñ pөlgymy азыткан.

Uk pөlgym kicceelin 36 сы-дын 1 ајнъñ 22-ge cedir yrgьlcyl-ep өөrenip kelgen. Po arazьnda eñter Kydereк, Pyрvу, хереzeen Paгattan olar 10 ama saazьñ, 27 kыдыраaş, 34 karandaşть xal-as tuzalap pergenin cөpтуy-pile азыглавь-шаан, am өөrengen şь-

нарьыс polza: ekkь—11, орттu-mak—7, adak—13.

Po polza, ereñgeј erttemnern-iñ talazь-pile mьndьq poor tur. Adakka sanadьp turar 13 kizi polza, caa өөrenip egeleen ulus tur.

Moon songaar caskь тарьlga өјyңge cedir po турганьыстан artык өөrenirin oraldaзьp turar-pis.

Surguul targazь xer. SALZьNMAA.

Mal aarь-pile paaş udur temisseziil

Paғын-xemcik козуунунун camдык сумуларьññ iñtinde mal-дыñ kыdyr, kodur aarьqlarь eleeñ хөјy-pile telgerep turar. Cizee: Kөp-sөөk, Şuj, Ergi-par-lyk, Xөл сумуларьnda 3000 хире хөј mal aarьp turar.

Paza Ak, Şekpeer po iji su-mularда kodur aarьq koncuq nepterep turar.

Po kыdyr aarьqьññ emi pol-za, tarьp emneer uzurluq turar, am yjede ol em козуун emciзи polgaş tep emnelge cerinde cөk poor turar. Ындыq polza-taa, өкse pir argazьñ хереglep yrgьlcyl-le козуун emciзи emner corup turar.

Kodur aarьqьññ emi par, ol aarьqьñ cөk kылырьññ tugaјьnda козуун emciзинiң cerinden polgaş arat connar polur coguур temisseldi yrgьlcyl corudup, mal-дыñ emciзinden arattarьññ ne-geldezi ulgadьp турарьññ cы-

dagaань-pile козуунун emciзи cidişpeјin turar.

Moon songaar ol aarьq-pile temisseldi corudup тургаş kogun yzer coruk cugula tur.

PXK mal emciзинiң surukcuзu Nazьtь.

Малыыс өлүгөөл

Tандь козуунунун Mezegeј сумузунун Cagьttaj-xөл, Хоорaj, Tyrgeñ ыңcaaldьr хар ulgadьp cut poluru cайлаş cөk appargan. Cyl tize, ol cerde 23 өregeñiñ malьndan 162 paaş maldь am азыrap turar. Moon көerge, cut mьrьñaj egelej pergen tur.

Mьndьqьññ төleezinde, cutka удur temisselden polur coguуru-pile corudar polgaş argan-torgan pagaj maldarьñ хaja-таştan cyq-lurundan, ongar коoşpal cerge tyzerinden kamgalap, odarьñ таa-рыşьrза coguур K.

Eryy tyrymynyn 19 cyulynyn тајьлырь

(18 cyuly № 10 (511) solunda)

Şeriqnиң sklady, cybe şьgзаar cer-lerinde ottuq attьnar poo, ottuq xer-ekselderni cazyды-pile oorlaar, pьlaar polza, ындыq idegetterni eryy tyry-mynyn 19 cyuly-pile pir cыdan eweeş ewes хуussa iñtinde şьngьbь xоруq-dap şiider iјik-pe, азы şөleezin казы-ы, onza aartadьr uzur tavarьssa, хөrengizin хавьrьbь-шаан poolar өly-ter.

ТАЈЬЛЫРЛААГА ПОЛЗА:

Şeriqnиң temgi cerlerinden ot-tuq attьnar poo polgaş ottuq castьr хөrekselderni cazyды-pile oorlap альr iјik-pe, cazyды-pile pьlaar альr coruk polza, ystynde cyul-pile pir cыdan eweeş ewes хуussa iñtinde kaj-naar-taa paar şөlee cogu-pile pazyңga olurtur. Onza хөra-lyq sagьştьbь-pile ol coruktu uylygetkeni ilereeş, onza aartadьr uzur tavarьzьr polza, хөrengizin хавьrьbь-шаан, tyryyn jozugaar poolar өlyrer appaar tur.

TAR Ustyky şьygyzynyn targazь Mөnge.

82 тургаş, am 136 poldu

Uluq-xem козуунунун Şaga-an-aryq сумузунун 11 tugaar арваньnda arat Martьgьrьññ ma-lyññ өзыр турарьñ көerge: 25 сыда 7-le paaş maldьq тургаş, 34 сыда—82 paaş, 35 сыда—136 paaş, 36 сыдын egezinde—182 paaş maldьq appargan.

Revolus mьrnunda feodaldarga tarladьp coraaş malь өspeјin co-raan, оон soonda, accыlyq cазak, ламнъñ ajтыşkыbь-pile, mal teeş karak кызыр азылдаaş, am pajьj-pergen tur. Cyldym.

10 cerde cырьдыşkыñ pөlgymy par

Paғын-xemcik козуунунун Aјangattь сумузунда 35 сыдын 9-10 ајlardan egeleeş, 10 kezek cerde cырьдыşkыñ pөlgymneri eвилdeп тургuskan. Ында 337 kizi өөrenip turar, оон iñtinde er kizi—170, хереzeen kizi—167, nam kezigynь—53, areve—39.

Oларьñ өөrenip turar cyulderi: Тьва pizik, san podalga, nam, cазaktьñ toktaaldarь, revoluscu xoojlu tyrymner, paza solunda pizeen 7 tugaar kongrestiң tok-taaly—mьndьq cyulderni po pir aјga cedir yrgьlcylep өөrenip kel-gen polgaş am-taa caskь tarьl-gaga cedir yrgьlcylep өөrenip turarlar.

Sumu sekreteri OKTEE.

Caş uruundan tora kancap pargan aşşak poor sen?

Paғын-xemcik козуунунун Xөл сумузунун 9 tugaar арва-ныңda Saрьq-саан tep aşşak, Xөл-askьnda kirip өөrenip şkolada turar picci uru Şimitti, kandyq-taa şөlee cөpşeerel cөkka canaaly teerge, uruundan „iji pir-taa хонукта өөrenip cybemden tudaj peer-men“ teeş, ынавaska, uruun ol-po şөөrttyр, itkilep турарьñ көerge, koncuq ep cөk poldu. Uruun өөrenip coruunga moon-dak poor turar kancap pargan aşşak poor.

Ol uruq picciзinden cybee өөreñgeş, хөјyңge-taa, podunga-taa tuzalaarьñ podaыjьñ, am cyk-le aalyңga азыл кыдырттырьñ podaань todargaj tur.

Aşşak Saрьq-сааңga sagьndь-rarьñ polza, conun азы-төlyн erttem-kulturga өөredir tugaјьnda nam, cазaktьñ тајьлырларьñ perip turar ajтыşkыbьññ solun parlalgadan көрүp, ulustan-taa ajтыrtтыр таңьşьñza ekkь poor. Xөл-taa.

Aratkor „Хьнар coruurga“ харь

1935 сыдын 11 ајнъñ 13-te yngen № 85 (488) „Şьñ“ solunda aratkor „Хьнар-coruurnuñ“, Cөөн-xemcik козуунунун Xөndergeј сумузунун Taşьlyq-xavakta „Lenin“ tep MAE-niң targalarь Agvaan-şьrap, Maad-ь-ool suqlar, MAE-niң орттuzunda 700 tegerikti pottarьññ tergyl-tөre-linge хуваар perь-шаан, pottarь aзы-глаp алды“ tep cyuldy хьнар көө-ge, Maadьr-ool MAE targazь polur turzuk, pezin ооң kezigynь-taa ewes polgaş cangьs көpejek-taa ceep al-vaan kizi tur.

Myn MAE-niң targazь am yjede Kancьr-ool polur polgaş MAE-niң орттuzunda хөrengizi 700 akşa ewes, 608 akşa par турган. Ооң 452-ziñ 50 akşaññ obligazь-pile kattaj ko-зuunga tuзаap pergen. Am ulus xol-unda ceelide 78 akşa par, оон an-

гыда 28 akşa-pile majьññ sadьp al-gan polgan.

Мыңcangaş aratkor „Хьнар-coruurnuñ“ pizeen cyuly kengys mege pol-gaññ ileredi.

Şьñ ewes cybe pizeen aratkor „Хьнар coruurnu-coguур cerinden sagьndьrьq perze coguур.

Sumunyn oralaa-
targazь Kyрьp-azьr.
Sekreteri Kandan-ool.

Redaksьdan: Aratkor „Хьнар coruurnuñ“ sen, ol MAE-niң eldep cyul хөrengizinиң uzur-cyulyн narьñ-pile хьнар көөbeјin тургаş, şunt kurgaj aas кьында pizeenin aratkornuñ sorulgaзьnga koncuq таарьşpas tur.

Moon songaar cybe piziirinde şьñ, megezin казыр көptarьp pilip алгаş, lap şьñnьq cybeden ileredip pizi.

Arattar-pile parlalganьñ arazьñ ьradьrlarga eres харь peer

Paғын-xemcik козуунунун Askь-parlyk сумузунун camдык arattarьññ cagaан solunnarь su-muga kelgeş cidip turar. Cyl te-erge, 1 tugaar арwanda Tagьbьññ 2-3 tugaar „Şьñ“ solun, 1 „Ar-eve şьñ“, 2 tugaar арwande Ky-nzenнiң 1, 2 tugaar „Şьñ“ solun, 3 tugaar арwanda хөrezeen Pod-agannьñ 1 tugaar „Areve şьñ“, 6 tugaar арwanda хөrezeen Tar-ьjmaanьñ 1, 2 tugaar „Şьñ“ solun, mьndьq 4 kiziñ 8 solunu sumaa kelgen tep тынаaş, solun taradьp турган yyr targazь Ka-ranmaj-pile sumunnn oralakьbь tar-gazь Kara-palgandan ajтыrarga, „Oolakka pergen-pis“ teer, Ool-aktan ajтыrarga, „Sonam pilir poor“ teer, Sonamdan ajтыrarga, „menee kьm solun pergenil“ tep udur ajтыrар.

Şak мыңcangaş, pistiң solunu-vustu kьm-taa алганьññ uzuru тьылыбайп pargan, харьñ pis po-lza, nam, cазaktьñ accыbь-pile

узык-pizikti şokkarlap pilir ap-pargan polgaş solunnu nomcup, eritem kulturuvustu көдыryp, азы-агыбьыbьbь saзьradьp olurar ulus polgaј-pis, am nomcuур solunuvus cөk kajgar olur-pis, ха-жьran solunnarьbьbь koncuq хом-udancьq tur.

Cer-le solun taradьlgazь tus sumuda koncuq cetpes corup tu-rar, cizeeleege, şatta kiziñiñ solun хөm-ce kirgeş, ol хөbeer suraq paar, хөmde kiziñiñ sol-unu Uluq-xovu-ce şьq teeş, ol-la хөbeer paar—mьndьq tur.

Pistiñ solunnarьbьbьbь sumun-yn oralakьbьbь eñ Kara-palgan ta-рьj тыр perip көryner.

SOLUN EEZIL

REDAKSьDAN: Po Askь-parlyk сумузунда solun taradьlgazь-ның pudulup турарьñ козуун ceri тарьj хьнаaş, puruuluqlar-ga кемceөden көргьsкеş, re-daksь-ce ооң харьзын corutsa coguур.

Şuuduncu Lamьbьranьñ азылы арага poldu-la

Кызылдан Sesserliq-pile Eerbek-ce solun тазыр турар Lamьbran теerzi, 35 сыдан am yjege ced-ir yrgьlcyl solun тазыр азылдап kelgen. Ооң азылдап турар paid-альñ ap көerge, Кызылдан keep, poştazьñ алгаş-la, kocetof kudu-mcuzunda porbak sadьqlardan aragalap-aragalap, оон Кызыlga iji-yş xongaş, uk solunyn ulus-pile tamcьbь corudup каар, ыла-ңьja 35 сыда Eerbek сумузу-нун pir kezek solunyn cerge ka-apkan cyul par.

Ооң ol ap coraan solunnarь kuruq-la aat teri polur polgaş eiber samdar polur.

Lamьbran po-la хөbeer турар polza, arattarьññ cagьlgazьñ 100% cedirip perves ewes-pe. Ооң podu uluurgak polgaş tyz-

ymetsiq paidalь paza par.

Men podaarymga, poştanьñ ergeleer cerinden Lamьbranьñ ornunga, arattarьñ ынаыştьq мөzylyq ezinden азылдatsa cogu-ур poor tep kulak сальp olur-men.

SOLUNCU

Ekki азылдап tur

Кызылдан tep emnelgezinde ot сальp турар eñ NAJDAN-OOL, tyneginiң 3 şaktan egelep 18 өr-eelge ot сальp турарь-pile emnel-geniң ol pазьnnarь koncuq cы-lyq turup turar. Cer-le eñ NAJ-DAN-OOLDUN азылдап турарь şor tur.

Moon songaar eñ NAJDAN-OOL moon-taa artык азылдаap poor. S. CAMDь.

Pistiñ харьыbьbь

Tандь козуунунун targazь Fenja—sadьqьs Merccinni iderkejiq азылдап турар teeniңer ereñgeј cугaa po-ordan paşka, todargaj iderkejiq tep parymdalaar pottuq cybe pizibeen tur sler.

Koptuda „Temir-узык“—Хамзьt-rajnьñ samьññ sadар coruun, sumu şьygyzьnge medeele.

KXX Pelbeј сумузунда „Тьñnap-pilir“—хөrezeen Aјьзыньq tugaјьñ, козуунда pajьssaakьbь ceringe med-eel.

CXK Xөndergeј сумузунда „Хьнар coruур“—Lama-cap malьñ cазьp pudagdap turar tep cyulyн şьnar cөk poldu.

CXK Xөndergeјde „Ottuk-kara“—teerbe азылың corbas tugaјьñ pizeeninde todargaj parymdaa cөk tur. Sesserliqde „Karandaş“—şarlar si-gen yregdedi tep pizeen cyulyн şьnar cөk polgan.

UXK „Kызыl-taqьda“—sumu şьygy-zyunyn corbaastap turar азылың tуг-ajьñ козуун şьygyzьnge тыңnat.

Харьысалгалық редактор Lyndyp.

Carlal

Pygy хоорайнъñ curtтакь conu polgaş

== азыл-агы организастарьнга ==

Carlal тыннадьrь polza:

Азык cөk ergi pөzynerni гараştьñ ceringe ekkep sadарьñ tilep tur-pis.

Garaştьñ ergeleer ceri.

Kyryneniñ 1 tugaar tipograфь